

УДК 65.012.4

Плинокос Д. Д.¹, Калашніков Р. В.²

¹ канд. екон. наук, доц., провідний науковий співробітник,
Національний університет цивільного захисту України, м. Черкаси.

² науковий співробітник,

Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки (ДНДІ ВС ОВТ), м. Черкаси, Україна.

СЕРТИФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ВИРОБНИКІВ ТОВАРІВ ОБОРОННОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Сертифікація як інструмент сталого розвитку має визначне місце в забезпеченні сталого розвитку підприємства. Сертифікація та оцінка відповідності є процесом доведення, що задані вимоги були виконані, а товар чи послуга відповідає заявленим характеристикам або вимогам державних стандартів. В цілому сертифікація, яка поділяється на добровільну та обов'язкову є прийнятним організаційно-економічним механізмом забезпечення впевненості замовника і споживача в якості товарів і послуг і відповідності цих товарів визначеним вимогам. Питання сертифікації товарів оборонного призначення на даний час є дискусійним, та потребує подальшого вивчення. Відповідно до Закону України "Про технічні регламенти та оцінку відповідності" від 15.01.2015 № 124-VIII товари оборонного призначення не підлягають обов'язковій сертифікації, а перевірка якості та надійності виробу забезпечується за рахунок випробувань та приймання представництвами державного замовника. Товари оборонного призначення мають свою специфіку, інформація про тактико-технічні характеристики виробу є інформацією з обмеженим доступом. Тому питання сертифікації, як оцінки третьою стороною повинно враховувати цю специфіку, а також проводитися у спеціалізованих установах.

Поступово питання сертифікації озброєння, військової та спеціальної техніки входить у законодавчо-регульоване поле та регламентується відповідними нормативно-правовими актами. Зокрема ми можемо відмітити такі:

Постанова Кабінету Міністрів "Про реалізацію експериментального проекту щодо здійснення обов'язкової сертифікації механізованих засобів розмінування (гуманітарного розмінування), пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання" від 8 березня 2024 р. № 271, якою визначено поняття обов'язкової сертифікації продукції, як процес перевірки Державним науково-дослідним інститутом випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки відповідності продукції вимогам, зазначеним у додатку до Постанови, в рамках реалізації експериментального проекту. Таким чином спеціальна техніка для розмінування, як для бойового так і для гуманітарного

розмінування повинна пройти процедуру обов'язкової сертифікації перед виходом на ринок або початком використання у силах оборони України.

Постанова Кабінету Міністрів України № 1450 від 20.12.2024 р. "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2022 р. № 1275", саме цією постановою регламентовано та затверджено порядок здійснення закупівлі безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби тактичного рівня вітчизняного виробництва та їх складових частин. Одним з документів необхідних для укладання контракту на постачання таких видів продукції є наявність сертифікату відповідності стандартам або технічним умовам (за наявності). Зокрема регламентовано, що приймання засобів радіоелектронної боротьби ближньої дії здійснюється без залучення представництв державного замовника на підставі наданих виконавцем державного контракту (договору) сертифіката якості на кожну одиницю товару, який гарантує заявлені виробником параметри і характеристики, якість і безпечність, технічний стан засобу радіоелектронної боротьби ближньої дії, що підтверджено проведеними виробником випробуваннями. Сертифікат якості видається виконавцем державного контракту (договору).

Таким чином в питаннях постачання продукції, яка містить інноваційну складову питання сертифікації є необхідним елементом забезпечення якості продукції, а також певним фільтром для виробників товарів оборонного призначення.

Крім того на державному рівні все більше уваги приділяється можливості і необхідності сертифікації захисних споруд (фортифікаційних споруд), боєприпасів та інших високотехнологічних товарів оборонного призначення.

В той же час процес добровільної сертифікації може стати одним з етапів кодифікації товарів оборонного призначення, а кодифікація в свою чергу є необхідним кроком для постачання продукції до Збройних Сил України. Крім того метою кодифікації є сприяння сумісності систем логістики сил оборони України із системами логістики збройних сил інших країн, які використовують систему кодифікації НАТО.

Слід зазначити, що формування системи забезпечення якості товарів оборонного призначення все ще знаходиться на етапі становлення, немає єдиного визначеного підходу до процесів забезпечення якості на державному рівні, але все більше уваги приділяється питанням випробування та сертифікації продукції, наданням незалежної оцінки третьою стороною. Всі ці заходи мають на меті забезпечення додаткової впевненості як замовників так експлуатантів в якості продукції, створенні стійкої моделі та підходів до державного гарантування якості товарів оборонного призначення, які постачаються до Збройних Сил України та інших сил оборони України.